

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор закладу вищої освіти
з науково-педагогічної роботи
та міжнародних зв'язків

професор Мар'яна ГРИЦЮК

« 21 » _____ 06 _____ 2023 р.

Хірургічна стоматологія

робоча програма навчальної дисципліни
підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового)
рівня вищої освіти

Галузь знань **22 «Охорона здоров'я»**

Спеціальність **221 «Стоматологія»**

Кафедра хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії

Робоча програма підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з навчальної дисципліни «Хірургічна стоматологія» розроблена кафедрою хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії Буковинського державного медичного університету відповідно до освітньо-наукової програми підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 221 Стоматологія.

Розробники програми: д. мед. наук, професор Кузняк Наталія Богданівна

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії «23» 05 2023 року, протокол № 40

Завідувач кафедри
хірургічної стоматології та
щелепно-лицевої хірургії, д.м.н., професор

 Наталія КУЗНЯК

Робочу програму схвалено на засіданні предметної методичної комісії з дисциплін стоматологічного профілю «01» 06 2023 року, протокол № 5

Голова предметно-методичної
комісії з дисциплін стоматологічного
профілю, д.м.н., професор

 Наталія КУЗНЯК

Вступ

Робоча програма з навчальної дисципліни «Хірургічна стоматологія» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 221 Стоматологія БДМУ, до освітньо-наукової програми підготовки для підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 221 «Стоматологія» БДМУ, на основі Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII, Постанови кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261, Положення про підготовку докторів філософії та докторів наук від 20.02.2017 р., №141.

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

Модуль 1. Запальні процеси та травми ЩЛД

Модуль 2. Онкостоматологія дорослого та дитячого віку. Дитяча хірургічна стоматологія

Модуль 3. Дентальна та щелепно-лицева імплантологія. Естетична та відновна хірургія

Предметом вивчення є: здобуття та поглиблення комплексу знань, практичних навичок і вмій, формування професійних компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних завдань необхідних для самостійної лікарської діяльності, формування лікаря-стоматолога, як організатора та координатора лікувально-діагностичної та профілактичної роботи, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, що розв'язує актуальне наукове завдання хірургічної стоматології, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

1.1. Мета здобуття та поглиблення комплексу знань з хірургічної стоматології, за якою здобувач наукового ступеня «доктор філософії» (далі – аспірант) проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

Хірургічна стоматологія вивчає, діагностує захворювання і пошкодження органів порожнини рота та щелепно-лицьової ділянки, розробляє хірургічні, зокрема оперативні методи їх лікування. Вона поєднує хірургію зубів, щелепно-лицьової та шийної ділянок, лікування пухлин порожнини рота й щелепно-лицьової ділянки, слинних залоз, травм щелепно-лицьової ділянки, усунення вроджених і набутих дефектів, відновну (пластичну) хірургію.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Хірургічна стоматологія» є формування готовності та здатності до:

1. Визначення нових наукових напрямків, теоретичних та практичних проблем у хірургічній стоматології.

2. Оволодіння методами досліджування наукових напрямів. Вивчення і оволодіння новітніми методами дослідження в хірургічній стоматології.

3. Оволодіння новітніми методами лікування в хірургічній стоматології.

4. Визначення аспектів клінічної патології щелепно-лицьової ділянки залежно від етіологічних та патогенетичних факторів.

5. Визначення тактики ведення та лікування пацієнтів, які потребують хірургічної допомоги щелепно-лицьової ділянки, у тому числі до проведення оцінки якості надання хірургічної стоматологічної допомоги та щелепно-лицьової хірургічної допомоги з використанням медико-статистичних показників

6. Складання плану обстеження хворого та аналізу даних лабораторних та інструментальних обстежень найбільш поширених стоматологічних захворювань та їх ускладнень, прогнозування результатів обстеження.

7. Діагностики, диференційної діагностики, виявлення причин та умов виникнення хірургічної патології щелепно-лицьової ділянки а також до визначення симптомів, нозологічних форм та синдромів захворювань відповідно Міжнародної статистичної класифікації хвороб та проблем, що пов'язані зі здоров'ям

8. Проводити диференціальну діагностику, обґрунтовувати і формулювати діагноз найбільш поширених стоматологічних захворювань.

9. Визначити тактику ведення хворих з органом патологією, яка має прояви в порожнині рота.

10. Діагностувати та надавати медичну допомогу при невідкладних станах в хірургічній стоматології.

11. Здійснення комплексу заходів, направлених на збереження та зміцнення здоров'я, мотивації здорового способу життя, дотримання гігієнічних заходів, попередження виникнення та поширення захворювань щелепно-лицьової ділянки та їх ускладнень.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми дисципліна забезпечує набуття аспірантами компетентностей

- *інтегральна*: здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми стоматології та дотичні міждисциплінарні проблеми, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

- *загальні*:

ЗК01. Здатність розв'язувати комплексні задачі на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням професійної етики та академічної доброчесності.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК04. Здатність працювати в міжнародному контексті

- *спеціальні (фахові)*:

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в стоматології і дотичних до неї суміжних напрямів медицини і можуть бути опубліковані у провідних міжнародних наукових виданнях.

СК02. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в сфері стоматології та дотичні до них міждисциплінарні проекти.

СК03. Здатність презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та інноваційних проектів у сфері стоматології усно і письмово державною мовою та однією з офіційних мов Європейського Союзу, оприлюднювати результати досліджень у провідних міжнародних наукових виданнях.

СК04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність зі спеціальності «Стоматологія» у закладах вищої освіти.

СК05. Здатність генерувати нові ідеї щодо розвитку теорії та практики стоматології, виявляти проблеми, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в галузі охорони здоров'я, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень в стоматології.

СК06. Здатність застосовувати сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності.

СК07. Здатність критично аналізувати, оцінювати і синтезувати нові та комплексні ідеї у сфері стоматології та з дотичних міждисциплінарних питань.

СК08. Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення

1.4. Результати навчання:

РН01. Мати концептуальні та методологічні знання зі стоматології та на межі предметних областей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

РН02. Глибоко розуміти загальні принципи та методи наук про здоров'я людини, основні тенденції їх розвитку, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних наукових розвідках у сфері стоматології та у викладацькій практиці.

РН03. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефхівцями результати досліджень та прикладні проблеми стоматології державною та іноземними мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.

РН04. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень, статистичного аналізу даних, наявні літературні дані.

РН05. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу медико-біологічної інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

РН06. Застосовувати загальні принципи та методи досліджень у сфері охорони здоров'я, а також сучасні методи та інструменти, цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення для провадження досліджень у сфері стоматології.

РН07. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти медичної направленості, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі проблеми у сфері медицини.

РН08. Організовувати та здійснювати освітній процес у сфері стоматології, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, розробляти й застосовувати інноваційні технології навчання, розробляти та викладати спеціальні навчальні дисципліни у закладах вищої освіти

PH09. Планувати і виконувати дослідження зі стоматології та з дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики, біоетики, належної клінічної практики (GMP), критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань.

PH10. Розробляти та досліджувати моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у сфері стоматології та у дотичних міждисциплінарних напрямках.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 360 годин 12,0 кредитів ЄКТС.

Програма навчальної дисципліни:

Назва модуля	семестр	Загальна к-сть год/кредити ЄКТС	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Вид контролю
I рік навчання						
Модуль 1.	осінній семестр	60/2	4	14	42	Залік
	весняний семестр	60/2	4	12	44	Залік
II рік навчання						
Модуль 2.	осінній семестр	60/2	4	12	44	Залік
	весняний семестр	60/2	4	14	42	Залік
III рік навчання						
Модуль 3.	осінній семестр	60/2	2	14	44	Залік
	весняний семестр	60/2	2	14	44	Залік
Всього		360/12	20	80	260	

Структура навчальної дисципліни:

Назви модулів і тем	К-ість годин денна/вечірня форма			
	Усього	Л	П	СР
Модуль 1. Запальні процеси та травми ЩЛД				
<p>Тема лекційного заняття 1. Сучасна класифікація гнійно-запальних процесів ЩЛД. Гострий і хронічний періодонтит, гострий і хронічний остеомиєліт, абсцеси та флегмони ЩЛД, запальні захворювання слинних залоз, запалення верхньощелепної пазухи, артрити СНЩС, специфічні запальні захворювання. Етіологія, патогенез, особливості клінічної картини. Діагностика, мікробіологічне дослідження, комплексне лікування</p> <p>Тема практичного заняття 1. Абсцеси та флегмони ЩЛД. Клінічна топографія поверхневих і глибоких клітковинних просторів в щелепно-лицьовій ділянці. Клінічна симптоматика абсцесів і флегмон, діагностика, вибір знеболення. Хірургічні доступи, ведення гнійної рани, медикаментозна терапія. Місцева медикаментозна терапія гнійної рани щелепно-лицьової ділянки в різні фази запального процесу. Показання до накладання вторинного раннього і пізнього швів.</p> <p>Самостійна робота 1.</p>	15	2	3	10
<p>Тема практичного заняття 2. Одонтогенні синуси. Етіологія, патогенез, класифікація, діагностика, диференційна діагностика одонтогенних та риногенних верхньощелепних синуситів. Етіологія, клінічна картини і діагностика перфорації дна верхньощелепної пазухи. Хірургічні способи усунення перфорацій дна верхньощелепної пазухи. Схеми лікування хворих з гострими і хронічними одонтогенними синуситами верхньощелепної пазухи.</p> <p>Самостійна робота 2.</p>	11		2	9

<p>Тема лекційного заняття 2. Сучасні принципи лікування гнійно-запальних процесів ЩЛД та шиї. Комплексне протизапальне лікування при гнійно-запальних процесах ЩЛД та шиї. Показання до призначення і види ФТЛ в різні стадії запального процесу. Визначення можливості лікування в спеціалізованому стаціонарі, переведення у відділення інтенсивної терапії і реанімації, залучення до лікування пацієнтів торакальних хірургів, невропатологів, нейрохірургів та ін. Показання до проведення методів детоксикації: гемо- та лімфосорбції, УФО крові.</p> <p>Тема практичного заняття 3. Ускладнення одонтогенних гнійно-запальних процесів. Медіастеніти, сепсис, флебіти лицевих вен, тромбоз печеристого синусу. Клініка, діагностика, організація і здійснення хірургічного лікування. Оральний хронічний сепсис. Фокальна інфекція. Етіологія, патогенез, діагностика.</p> <p>Самостійна робота 3.</p>	16	2	3	11
<p>Тема практичного заняття 4. Захворювання слинних залоз. Видалення конкрементів шляхом проведення сіалодохотомії. Проведення органозберігаючих операцій на слинних залозах, екстирпація піднижньощелепової слинної залози. Післяопераційне місцеве і загальне медикаментозне лікування.</p> <p>Самостійна робота 4.</p>	13		2	11
<p>Тема практичного заняття 5. Захворювання нервів ЩЛД, невралгії; неврити, невропатії, прозопалгія Етіологія, патогенез, клінічні прояви, топічна діагностика ураження, лікування Методика оцінки болю, розладів чутливості і вегетативно-судинних порушень у пацієнтів з прозопалгією.</p> <p>Самостійна робота 5.</p>	15		4	11
<p>Тема лекційного заняття 3. Класифікація травм ЩЛД: травми м'яких тканин, кісток лицьового скелета, периферичних нервів, слинних залоз та їх вивідних проток, СНЩС. Загальні питання діагностики, травматичний шок. Травматичні пошкодження м'яких тканин ЩЛД. Етапи хірургічної обробки ран м'яких тканин ЩЛД. Усунення дефектів м'яких тканин при травмах. Особливості вогнепальних поранень ЩЛД. Морфологія ранового каналу, етапи первинної хірургічної обробки. Ускладнення при травмах м'яких тканин ЩЛД та їх профілактика.</p> <p>Тема практичного заняття 6. Травми зубів та альвеолярного відростка. Вивихи та переломи зубів. Класифікація, діагностика, лікування. Реплантація зубів. Перелом альвеолярного відростка, класифікація, клініка, діагностика, лікування. Профілактика ускладнень. Переломи нижньої щелепи, основні та додаткові методи досліджень, особливості клінічної картини залежно від локалізації перелому в різних відділах нижньої щелепи.</p> <p>Самостійна робота 6.</p>	17	2	4	11
<p>Тема практичного заняття 7. Переломи верхньої щелепи за Ле Фор 1,2,3. Діагностика ліквореї, неврологічна симптоматика, проведення променевої діагностики, транспортна іммобілізація, хірургічні методи лікування. Переломи кісток носа: клінічні прояви, променева діагностика, надання першої, кваліфікованої та спеціалізованої допомоги, методи репозиції кісток, інтраназальної тампонади, реабілітації. Переломи виличної кістки та дуги: класифікація переломів виличної кістки, клініка, променева діагностика, консервативні і хірургічні методи лікування.</p> <p>Самостійна робота 7.</p>	15		4	11
<p>Тема лекційного заняття 4. Синдром взаємного обтяження травм ЩЛД з ушкодженнями мозкового черепа, грудної клітки, черевної порожнини і кісток опорного скелета, питання політравми та її вплив на перебіг ранового процесу. Надання першої лікарської, кваліфікованої і спеціалізованої допомоги, визначення черговості та обсягу надання хірургічної допомоги в спеціалізованих стаціонарах. Ранні та пізні ускладнення при комбінованих та поєднаних пошкодженнях щелепно-лицьової ділянки, що пов'язані з пошкодженням внутрішніх органів, головного мозку і кісток опорного скелета. Травматичні пошкодження лицьового скелета з іонізуючим випромінюванням, температурними факторами, діагностики ступенів опіків і відморожень обличчя, визначення площі опіку, клінічної картини, симптоми опікової хвороби, схеми місцевого і загального медикаментозного лікування залежно від періоду опікової хвороби. Клініка, діагностика, особливості проведення первинної хірургічної обробки.</p> <p>Тема практичного заняття 8. Ранні та пізні ускладнення травматичних пошкоджень верхньої та нижньої щелепи викликані пошкодженням кровоносних судин, нервів,</p>	18	2	4	12

нагноєнням кісткової рани. Ранні та пізні ускладнення при комбінованих та поєднаних пошкодженнях щелепно-лицьової ділянки, що пов'язані з пошкодженням внутрішніх органів, головного мозку, кісток опорного скелета. Питання профілактики розвитку ускладнень, реабілітація пацієнтів.				
Самостійна робота 8.				
Разом	120	8	26	86
Модуль 2. Онкостоматологія дорослого та дитячого віку. Дитяча хірургічна стоматологія				
Тема лекційного заняття 1. Канцерогенез. Класифікації. Діагностика онкологічних процесів. Передракові стани та злоякісні новоутворення слизової оболонки порожнини рота та червоної облямівки губ. Клініка, діагностика, лікування				
Тема практичного заняття 1. Доброякісні пухлини і м'якотканинні кістозні утворення порожнини рота, щелепно-лицьової ділянки та ший: етіологія, клінічні прояви, диференційна діагностика, спеціальні методи діагностики, варіанти біопсій, методики оперативного лікування. Доброякісні остеогенні, неостеогенні та одонтогенні пухлини ЩЛД: клінічні прояви, диференційна діагностика, спеціальні методи діагностики, варіанти біопсій, методики оперативного лікування	16	2	4	10
Самостійна робота 1.				
Тема практичного заняття 2. Злоякісні ураження слизової оболонки порожнини рота, шкіри, нижньої губи, щелепних кісток, слинних залоз залежно від їх локалізації та поширення. Клінічна картина, діагностика, диференціальна діагностика, методики хірургічного лікування. Шляхи метастазування при злоякісних пухлинах ЩЛД, клінічна симптоматика метастазів в регіонарні лімфатичні вузли, методи діагностики, операції на регіонарному лімфатичному апараті.	16		4	12
Самостійна робота 2.				
Тема лекційного заняття 2. Сучасні принципи лікування новоутворень ЩЛД.				
Тема практичного заняття 3. Лікування доброякісних пухлин м'яких тканин і кісток лицевого скелета. Показання та протипоказання до проведення поєданого, комбінованого і комплексного лікування злоякісних пухлин ЩЛД, строки середньої непрацездатності у хворих зі злоякісними пухлинами голови та ший залежно від стадії захворювання та методів лікування. Хірургічні методи реабілітації, щелепно-лицеве протезування, диспансеризація.	16	2	3	11
Самостійна робота 3.				
Тема практичного заняття 4. Біопсія новоутворення, планування операцій, виконання операцій: блокоподібна резекція альвеолярного відростка щелепи, континуїтальна резекція щелепи, резекція щелепи з одночасною ауто - або алопластиком, видалення доброякісних утворень м'яких тканин, проведення склерозуючої терапії і видалення судинних пухлин. Догляд за операційною ранною. Складання схем післяопераційного лікування та реабілітації пацієнта.	15		3	12
Самостійна робота 4.				
Тема лекційного заняття 3. Доброякісні та злоякісні пухлини в дітей: класифікація, етіопатогенез, клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика, методи лікування, прогноз.				
Тема практичного заняття 5. Особливості клінічного перебігу та рентгенологічна картина плеоморфної та мономорфної аденоми. Особливості проявів та хірургічного лікування ретенційних кіст малих слинних залоз, ранул та кіст типу «пісочного годинника». Діагностика, диференційна діагностика пухлин та пухлиноподібних новоутворень слинних залоз. Етіопатогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, методи лікування остеоми, остеїд-остеоми, остеобластокластоми.	15	2	3	10
Самостійна робота 5.				
Тема практичного заняття 6. Злоякісні пухлини тканин ЩЛД у дітей. Класифікація. Етіологія, патогенез, сучасні методи діагностики. Особливості клінічного перебігу, патогномонічні рентгенологічні ознаки, диференційна діагностика злоякісних пухлин м'яких тканин і щелеп. Паранеопластичний синдром. Первинна верифікація злоякісних пухлин. Види біопсій. Принципи лікування та диспансеризації.	15		4	11
Самостійна робота 6.				

<p>Тема лекційного заняття 4. Травматичні пошкодження зубів у дітей (забій, вивихи, переломи). Травматичні пошкодження кісток ЩЛД у дітей: переломи верхньої та нижньої щелепи. Статистика, етіологія. Класифікація. Клініка, діагностика, диференційна діагностика, особливості лікування в різному віці та реабілітація таких</p> <p>Тема практичного заняття 7. Особливості лікування переломів в період змінного прикусу. Види іммобілізації. Показання до проведення остеосинтезу у дітей. Комбінована та поєднана травма ЩЛД у дітей. Патогномонічні клінічні ознаки травматичних ушкоджень тканин щелепно-лицьової ділянки в дітей. Методи діагностики травм.</p> <p>Самостійна робота 7.</p>	15	2	3	10
<p>Тема практичного заняття 8. Вроджені вади розвитку ЩЛД в дітей. Незрощення губи. Короткі вуздечки губ та язика. Малий присінок. Статистика, класифікація, етіологія, причини виникнення. Клініка, діагностика, методи хірургічного лікування. Комплексна реабілітація хворих. Вроджені незрощення піднебіння. Статистика. Класифікація. Етіологія, клініка, діагностика, методи хірургічного лікування. Комплексна реабілітація дітей з незрощеннями піднебіння. Проблеми вигодовування дітей з незрощеннями.</p> <p>Самостійна робота 8.</p>	12		2	10
Разом	120	8	26	86
Модуль 3. Дентальна та щелепно-лицева імплантологія. Естетична та відновна хірургія				
<p>Тема практичного заняття 1. Хірургічне лікування м'яких тканин порожнини рота: пластика вуздечок язика та губ, усунення рубцевих тяжів, варіанти відкритої і закритої вестибулопластики. Формування присінку порожнини рота в післяопераційному періоді знімними та незнімними конструкціями.</p> <p>Самостійна робота 1.</p>	15		3	12
<p>Тема практичного заняття 2. Передпротезна хірургія м'яких тканин порожнини рота. Передпротезна хірургія верхньої та нижньої щелеп. Показання до проведення формування умов для подальшого протезування порожнини рота частково знімними і повними знімними протезами шляхом усунення рубців, поглиблення присінку порожнини рота, френулопластики. Показання до проведення формування правильних контурів альвеолярного відростка, твердого піднебіння, видалення виступів, остеофітів і екзостозів щелеп, створення міжальвеолярної висоти.</p> <p>Самостійна робота 2.</p>	15		4	11
<p>Тема практичного заняття 3. Методики створення адекватних умов для постановки внутрішньокісткової частини імплантату шляхом синус-ліфтинг та аугментації. Імплантаційні матеріали, інструментарій та обладнання для методик збільшення альвеолярної висоти</p> <p>Самостійна робота 3.</p>	15		3	12
<p>Тема лекційного заняття 1. Класифікація дентальних імплантатів, концепція остеоінтеграції, показання до застосування, планування лікування, передопераційна підготовка. Методики постановки дентальних імплантатів залежно від виду імплантату, інструментарій та обладнання для хірургічного етапу. Помилки планування та виконання хірургічного етапу дентальної імплантації, можливі ускладнення.</p> <p>Тема практичного заняття 4. Підготовка пацієнта до операції: професійна гігієна, планування операції дентальної імплантації. Асистенція та самостійне виконання хірургічного етапу дентальної імплантації, встановлення формувача ясенної манжетки, головки імплантату, післяопераційне ведення рани. Лікування періімплантиду.</p> <p>Самостійна робота 4.</p>	15	2	4	9
<p>Тема лекційного заняття 2. Класифікація вроджених і набутих дефектів ЩЛД, етіологія, епідеміологія, планування відновного лікування, визначення термінів лікування, можливості анестезіологічного забезпечення. Передопераційна підготовка пацієнтів до лікування.</p> <p>Тема практичного заняття 5. Пластика місцевими тканинами. Варіанти пластики місцевими тканинами: зближення країв рани, пластика за Шимановским, трикутними клаптями за Лімбергом, можливості заміщення дефектів за допомогою клаптя на ніжці: на одній ніжці, перекидна, подвоєний, артеріалізований, показання та проти показання для заміщення дефектів за допомогою Філатовського стебла, методики формування клаптів, етапи переміщення, терміни лікування. Порівняльна характеристика.</p>	15	2	4	9

Самостійна робота 5.				
Тема практичного заняття 6. Операції заміщення дефектів за допомогою пластики місцевими тканинами: наближення країв рани, пластика за Шимановским, трикутними клаптями за Лімбергом, можливості заміщення дефектів за допомогою клаптя на ніжці: на одній ніжці, мостоподібна, перекидна, подвоєна, артеріалізована. Післяопераційне ведення рани.	15		3	12
Самостійна робота 6.				
Тема практичного заняття 7. Класифікація деформацій нижньої та верхньої щелеп, етіологія, клінічна симптоматика, можливості спеціальних та додаткових методів обстеження, методики операцій на різних відділах нижньої та верхньої щелеп, ускладнення, профілактика ускладнень, помилки оперативного лікування, ранні та пізні ускладнення проведених операцій.	15		4	11
Самостійна робота 7.				
Тема практичного заняття 8. Медична реабілітація хворих з вродженими та набутими дефектами і деформаціями обличчя в амбулаторних і стаціонарних умовах, виготовлення зубних та щелепно-лицевих протезів.	13		3	10
Самостійна робота 8.				
Разом	120	8	26	86
Усього	360	20	80	260

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1. Запальні процеси та травми ЩЛД

Модуль 2. Онкостоматологія дорослого та дитячого віку. Дитяча хірургічна стоматологія

Модуль 3. Дентальна та щелепно-лицева імплантологія. Естетична та відновна хірургія

Модуль 1. Запальні процеси та травми ЩЛД

Тема № 1. Абсцеси та флегмони ЩЛД. Клінічна топографія поверхневих і глибоких клітковинних просторів в щелепно-лицьовій ділянці. Клінічна симптоматика абсцесів і флегмон, діагностика, вибір знеболення. Хірургічні доступи, ведення гнійної рани, медикаментозна терапія. Місцева медикаментозна терапія гнійної рани щелепно-лицьової ділянки в різні фази запального процесу. Показання до накладання вторинного раннього і пізнього швів.

Лекція. Сучасна класифікація гнійно-запальних процесів ЩЛД. Гострий і хронічний періодонтит, гострий і хронічний остеомиєліт, абсцеси та флегмони ЩЛД, запальні захворювання слинних залоз, запалення верхньощелепної пазухи, артрити СНЩС, специфічні запальні захворювання. Етіологія, патогенез, особливості клінічної картини. Діагностика, мікробіологічне дослідження, комплексне лікування (2 години)

Практичне заняття (3 години)

Контрольні питання:

- етіологія, патогенез флегмон та абсцесів ЩЛД, шляхи проникнення інфекції при флегмонах та абсцесах ЩЛД;
- патологічна анатомія при флегмонах та абсцесах ЩЛД;
- загальна клінічна характеристика абсцесів та флегмон ЩЛД;
- специфічні особливості флегмон деяких локалізацій;
- принципи та методи лікування гнійної рани ЩЛД;
- комплексна терапія гнійної рани в різні фази запального процесу;
- показання до накладання швів.

Самостійна робота (10 годин)

Контрольні питання:

- топографічна анатомія клітковинних просторів ЩЛД;
- класифікація флегмон та абсцесів ЩЛД;
- етіологія, патогенез, клінічна картина, діагностика, дифдіагностика періодонту гострого та хронічного періоститу;
- схеми загального лікування одонтогенних періоститів у різні фази запального процесу;
- гострий та хронічний остеомиєліт ЩЛД: етіопатогенез, клінічний перебіг, діагностика, дифдіагностика, лікування, прогноз захворювання;
- теорії виникнення остеомиєліту;
- хірургічне лікування гнійно-запальних захворювань ЩЛД;

- гнійні та хронічні лімфаденіти ЩЛД: клінічна картина, діагностика, дифдіагностика, методи лікування.

Тема №2. Одонтогенні синуси. Етіологія, патогенез, класифікація, діагностика, диференційна діагностика одонтогенних та риногенних верхньощелепних синуситів. Етіологія, клінічна картини і діагностика перфорації дна верхньощелепної пазухи. Хірургічні способи усунення перфорацій дна верхньощелепної пазухи. Схеми лікування хворих з гострими і хронічними одонтогенними синуситами верхньощелепної пазухи.

Практичне заняття (2 години)

Контрольні питання:

- межі, розміри, об'єм та типи будови верхньощелепної пазухи;
- класифікація одонтогенних гайморитів верхньощелепної пазухи;
- етіологія, патогенез одонтогенних та риногенних верхньощелепних синуситів;
- клінічна картина гострого (хронічного) одонтогенного гаймориту, його діагностика;
- лікування гострого та хронічного одонтогенного гайморитів;
- показання, методика виконання, можливі ускладнення при радикальній гайморотомії за Колдуел-Люком;
- тактика ведення та лікування хворого на гострий (хронічний) одонтогенний гайморит.

Самостійна робота (9 годин)

Контрольні питання:

- клінічне обстеження пацієнта з гострим (хронічним) одонтогенним синуситом;
- призначення додаткових методи обстеження пацієнту з гострим (хронічним) одонтогенним синуситом;
- способи усунення перфорацій дна верхньощелепної пазухи;
- визначення тактики ведення та лікування хворого на гострий (хронічний) одонтогенний гайморит

Тема № 3. Ускладнення одонтогенних гнійно-запальних процесів. Медіастеніти, сепсис, флебіти лицевих вен, тромбоз печеристого синусу. Клініка, діагностика, організація і здійснення хірургічного лікування. Оральний хронічний сепсис. Фокальна інфекція. Етіологія, патогенез, діагностика.

Лекція. Сучасні принципи лікування гнійно-запальних процесів ЩЛД та шиї. Комплексне протизапальне лікування при гнійно-запальних процесах ЩЛД та шиї. Показання до призначення і види ФТЛ в різні стадії запального процесу. Визначення можливості лікування в спеціалізованому стаціонарі, переведення у відділення інтенсивної терапії і реанімації, залучення до лікування пацієнтів торакальних хірургів, невропатологів, нейрохірургів та ін. Показання до проведення методів детоксикації: гемо- та лімфосорбції, УФО крові (2 години).

Практичне заняття (3 години)

Контрольні питання:

- топографічна анатомія клітковинних просторів ЩЛД, середостіння;
- патогенез медіастеніту, сепсису, тромбофлебіту лицевих вен та печеристого синусу;
- клінічна картина, діагностика, дифдіагностика, принципи лікування ускладнень гнійно-запальних процесів ЩЛД;
- морфологічні особливості перебігу сепсису;
- клінічна картина, діагностика, дифдіагностика, принципи лікування сепсису.

Самостійна робота (11 годин)

Контрольні питання:

- обстеження пацієнта з ускладненням гнійно-запальних захворювань одонтогенної етіології, встановлення діагнозу;
- первинна хірургічна обробка розлитих флегмон ЩЛД, передня верхня медіастеномія;
- дренивання гнійної рани, догляд за трахеостомою, накладання вторинних швів;
- комплексне протизапальне лікування при гнійно-запальних процесах ЩЛД та шиї.

Тема № 4. Захворювання слинних залоз. Видалення конкрементів шляхом проведення сіалодохотомії. Проведення органозберігаючих операцій на слинних залозах, екстирпація піднижньощелепової слинної залози. Післяопераційне місцеве і загальне медикаментозне лікування.

Практичне заняття (2 години)

Контрольні питання:

- анатомічна будова слинних залоз;
- фізіологія слинних залоз;
- етіологія, патогенез, клінічний перебіг захворювань слинних залоз.
- реабілітаційні заходи та заходи попередження рецидивів захворювань слинних залоз

Самостійна робота (11 годин)

Контрольні питання:

- проведення клінічного обстеження хворого, визначення функціонального стану слинних залоз;
- додаткові методи обстеження при захворюваннях слинних залоз;
- тактика ведення та лікування хворого із захворюваннями слинних залоз.

Тема № 5. Захворювання нервів ЩЛД, невралгії; неврити, невропатії, прозопалгія Етіологія, патогенез, клінічні прояви, топічна діагностика ураження, лікування Методика оцінки болю, розладів чутливості і вегетативно-судинних порушень у пацієнтів з прозопалгією.

Практичне заняття (4 години)

Контрольні питання:

- етіологія, патогенез невралгії та невриту трійчастого нерва, больових синдромів обличчя;
- клінічні прояви невралгії та невриту трійчастого нерва, больових синдромів обличчя;
- больові синдроми обличчя: гангліоніти, параліч мимічної мускулатури;
- етіологія больових синдромів обличчя;
- консервативні, фізіотерапевтичні та хірургічні методи лікування паралічу м'язів обличчя, терміни лікування.
- особливості реабілітаційного періоду.

Самостійна робота (11 годин)

Контрольні питання:

- диференційна діагностика больових синдромів;
- невралгія язикового нерва, дентальна плексалгія, одонтогенна невралгія, захворювання тканин зубів, ураження вегетативної нервової системи в ділянці обличчя та ший;
- лікувальні та діагностичні блокади гілок трійчастого нерва;
- комплексне обстеження пацієнта за участю невролога, призначення медикаментозного лікування.

Тема № 6. Травми зубів та альвеолярного відростка. Вивихи та переломи зубів. Класифікація, діагностика, лікування. Реплантація зубів. Перелом альвеолярного відростка, класифікація, клініка, діагностика, лікування. Профілактика ускладнень. Переломи нижньої щелепи, основні та додаткові методи досліджень, особливості клінічної картини залежно від локалізації перелому в різних відділах нижньої щелепи.

Лекція. Класифікація травм ЩЛД: травми м'яких тканин, кісток лицьового скелета, периферичних нервів, слинних залоз та їх вивідних проток, СНЩС. Загальні питання діагностики, травматичний шок. Травматичні пошкодження м'яких тканин ЩЛД. Етапи хірургічної обробки ран м'яких тканин ЩЛД. Усунення дефектів м'яких тканин при травмах. Особливості вогнепальних поранень ЩЛД. Морфологія ранового каналу, етапи первинної хірургічної обробки. Ускладнення при травмах м'яких тканин ЩЛД та їх профілактика (2 години).

Практичне заняття (4 години)

Контрольні питання:

- обстеження хворого з вивихом (переломом) зубів, призначити додаткові методи обстеження;
- клінічна картина, особливості діагностики та лікування травматичних пошкоджень зубів та альвеолярного відростка, тактика ведення та лікування хворого
- класифікація переломів нижньої щелепи;
- клінічна картина при зламах нижньої щелепи;
- методи діагностики переломів різної локалізації;
- методи тимчасової іммобілізації при зламах нижньої щелепи.

Самостійна робота (11 годин)

Контрольні питання:

- класифікація травматичних пошкоджень ЩЛД;
- основи проведення іммобілізації кісток ЩЛД;
- визначення показів до госпіталізації потерпілого;
- принципи пластичної хірургії при зламах нижньої щелепи;
- надання висококваліфікованої допомоги хворим з травмами зубів, альвеолярного відростка, травмою нижньої щелепи;
- послідовність надання медичної допомоги на етапах евакуації;
- методика хірургічної обробки ран при пошкодженні нижньої щелепи;
- клінічна картина, діагностика та лікування вивихів нижньої щелепи.
- обстеження хворого зі зломом нижньої щелепи;
- заповнення історії хвороби;
- проведення тимчасової іммобілізації нижньої щелепи;
- вправлення вивиху нижньої щелепи.

Тема № 7. Переломи верхньої щелепи за Ле Фор 1,2,3. Діагностика ліквореї, неврологічна симптоматика, проведення променевої діагностики, транспортна іммобілізація, хірургічні методи лікування. Переломи кісток носа: клінічні прояви, променева діагностика, надання першої, кваліфікованої та спеціалізованої допомоги, методи репозиції кісток, інтраназальної тампонади, реабілітації. Переломи виличної кістки та дуги: класифікація переломів виличної кістки, клініка, променева діагностика, консервативні і хірургічні методи лікування.

Практичне заняття (4 години)

Контрольні питання:

- методи тимчасової іммобілізації при лікуванні невогнепальних переломів верхньої щелепи;
- медична допомога пораненим на місці травми та етапах медичної евакуації;
- особливості хірургічної обробки ран при пошкодженнях верхньої щелепи;
- клінічні особливості та лікування вогнепальних переломів верхньої щелепи;
- медикаментозні та фізіотерапевтичні методи лікування;
- догляд за хворими, методи реабілітації;
- методи лікування переломів виличної кістки та дуги;
- методи зупинки носової кровотечі;
- медикаментозна терапія при лікуванні вказаної патології;
- ускладнення пошкоджень лицевих кісток.

Самостійна робота (11 годин)

Контрольні питання:

- класифікація переломів верхньої щелепи за Ле Фор, пошкоджень виличних кісток та виличної дуги, кісток носа;
- клініка невогнепальних переломів верхньої щелепи;
- сучасні методи діагностики невогнепальних переломів верхньої щелепи;
- клінічне обстеження пацієнта із переломом верхньої щелепи;
- діагностика пошкодження за допомогою рентгенологічних методів обстеження;
- надання першої медичної допомоги хворим з травмою верхньої щелепи;
- проведення хірургічної обробки ран верхньої щелепи;
- тактика лікування хворих з переломом верхньої щелепи;
- клініка, діагностика невогнепальних та вогнепальних пошкоджень виличних кісток та кісток носа;
- огляд пацієнта з переломом виличних кісток та кісток носа;
- догляд за хворими з переломами виличних та кісток носа.

Тема № 8. Ранні та пізні ускладнення травматичних пошкоджень верхньої та нижньої щелепи викликані пошкодженням кровоносних судин, нервів, нагноєнням кісткової рани. Ранні та пізні ускладнення при комбінованих та поєднаних пошкодженнях щелепно-лицьової ділянки, що пов'язані з пошкодженням внутрішніх органів, головного мозку, кісток опорного скелета. Питання профілактики розвитку ускладнень, реабілітація пацієнтів.

Лекція. Синдром взаємного обтяження травм ЩЛД з ушкодженнями мозкового черепа, грудної клітки, черевної порожнини і кісток опорного скелета, питання політравми та її вплив на перебіг ранового процесу. Надання першої лікарської, кваліфікованої і спеціалізованої допомоги, визначення черговості та обсягу надання хірургічної допомоги в спеціалізованих стаціонарах. Ранні та пізні ускладнення при комбінованих та поєднаних пошкодженнях щелепно-лицьової ділянки, що пов'язані з пошкодженням внутрішніх органів, головного мозку і кісток опорного скелета. Травматичні пошкодження лицевого скелета з іонізуючим випромінюванням, температурними факторами, діагностики ступенів опіків і відморожень обличчя, визначення площі опіку, клінічної картини, симптоми опікової хвороби, схеми місцевого і загального медикаментозного лікування залежно від періоду опікової хвороби. Клініка, діагностика, особливості проведення первинної хірургічної обробки (2 години).

Практичне заняття (4 години)

Контрольні питання:

- синдром тривалого стиснення (CRUSH-синдром);
- етіологія, патогенез, клініка, перша медична допомога при CRUSH-синдромі;
- види та клініка кровотеч;
- клініка кровотечі ЩЛД та методи її зупинки;
- класифікація асфіксії, причини, клінічна картина, перша медична допомога при асфіксіях різної етіології;
- шок: класифікація, основні клінічні прояви;
- медична допомога при шоківому стані на етапах медичної евакуації.

Самостійна робота (12 годин)

Контрольні питання:

- встановлення діагнозу синдрому тривалого стиснення, надання першої медичної допомоги постраждалому;
- визначення фази шоку, прийняти рішення щодо подальших дій, спрямованих на порятунок потерпілого;
- диференційна діагностика між різними видами асфіксії, надання першої медичної допомоги;
- зупинка кровотечі: пальцеве притискання артерії; стиснуча пов'язка; туга тампонада рани;
- накладання джгута при СТС та кровотечі;
- фіксація язика при дислокаційній асфіксії.

Модуль 2. Онкостоматологія дорослого та дитячого віку. Дитяча хірургічна стоматологія

Тема № 1. Доброякісні пухлини і м'якотканинні кістозні утворення порожнини рота, щелепно-лицьової ділянки та шиї: етіологія, клінічні прояви, диференційна діагностика, спеціальні методи діагностики, варіанти біопсій, методики оперативного лікування. Доброякісні остеогенні, неостеогенні та одонтогенні пухлини ЩЛД: клінічні прояви, диференційна діагностика, спеціальні методи діагностики, варіанти біопсій, методики оперативного лікування

Лекція. Канцерогенез. Класифікації. Діагностика онкологічних процесів. Передракові стани та злоякісні новоутворення слизової оболонки порожнини рота та червоної облямівки губ. Клініка, діагностика, лікування (2 години).

Практичне заняття (4 години)

Контрольні питання:

- класифікація доброякісних пухлин і м'якотканинних кістозних новоутворень порожнини рота, щелепно-лицьової ділянки та шиї;
- етіологія, патогенез, клінічна картина, диференційна діагностика, спеціальні методи діагностики доброякісних пухлин і м'якотканинних кістозних новоутворень порожнини рота, щелепно-лицьової ділянки та шиї;
- методика оперативного лікування доброякісних пухлин і м'якотканинних кістозних новоутворень порожнини рота, щелепно-лицьової ділянки та шиї;
- остеогенні, неостеогенні та одонтогенні пухлини ЩЛД: клінічна картина, диференційна діагностика;
- хірургічні методи лікування остеогенних, неостеогенних та одонтогенних пухлин ЩЛД, прогноз захворювання.
- цитотомія, цистектомія при одонтогенних та неодонтогенних кістах; післяопераційне ведення рани, диспансеризація

Самостійна робота (10 годин)

Контрольні питання:

- нормативна документація з організації онкологічної служби в Україні, функції онкологічних диспансерів;
- міжнародна гістологічна та клінічна класифікація пухлин ЩЛД;
- клінічна симптоматика, можливості діагностики, хірургічне лікування облігатних та факультативних передраків;
- класифікація одонтогенних та неодонтогенних кіст щелеп: етіологія, патогенез, клінічна картина, діагностика, диференційна діагностика, хірургічні методи лікування.

Тема № 2. Злоякісні ураження слизової оболонки порожнини рота, шкіри, нижньої губи, кісток щелеп, слинних залоз залежно від їх локалізації та поширення. Клінічна картина, діагностика, диференціальна діагностика, методики хірургічного лікування. Шляхи метастазування при злоякісних пухлинах ЩЛД, клінічна симптоматика метастазів в регіонарні лімфатичні вузли, методи діагностики, операції на регіонарному лімфатичному апараті.

Практичне заняття (4 години)

Контрольні питання:

- етіологія, патогенез, клінічна картина, діагностика, диференційна діагностика методи лікування злоякісних уражень слизової оболонки порожнини рота, шкіри, нижньої губи, щелепних кісток, слинних залоз залежно від їх локалізації та поширення;
- клінічна картина метастазів в регіонарні лімфатичні вузли при злоякісних пухлинах ЩЛД;
- комплексне лікування злоякісних новоутворень СОПР, шкіри обличчя, нижньої губи, кісток щелеп та слинних залоз; прогноз захворювання.
- TNM класифікація злоякісних уражень слизової оболонки порожнини рота, шкіри, нижньої губи, кісток щелеп, слинних залоз

Самостійна робота (12 годин)

Контрольні питання:

- протоколи лікування злоякісних уражень слизової оболонки порожнини рота, шкіри, нижньої губи, щелепних кісток, слинних залоз залежно від їх локалізації та поширення;
- проведення місцевого лікування у пацієнтів з остеорадіонекрозами, зупинка кровотечі при четвертій стадії захворювання, діагностика вторинних змін.

Тема № 3. Лікування доброякісних пухлин м'яких тканин і кісток лицевого скелета. Показання та протипоказання до проведення поєданого, комбінованого і комплексного лікування злоякісних пухлин ЩЛД, строки середньої непрацездатності у хворих зі злоякісними пухлинами голови та шиї залежно від стадії захворювання та методів лікування. Хірургічні методи реабілітації, щелепно-лицеве протезування, диспансеризація.

Лекція. Сучасні принципи лікування новоутворень ЩЛД (2 години).

Практичне заняття (3 години)

Контрольні питання:

- лікування та диспансерний нагляд пацієнтів з доброякісним пухлинами м'яких тканин та кісток лицьового скелету;
- лікування злоякісних пухлин ЩЛД: поєдане, комбіноване та комплексне;
- методи реабілітації хворих, щелепно-лицеве протезування, диспансеризація
- етіологія та патогенез, клінічні ознаки епітеліальних пухлин та пухлиноподібних новоутворень м'яких тканин ЩЛД;
- етіологія і патогенез пухлин кровоносних і лімфатичних судин, периферичних нервів щелепно-лицевої ділянки, епітеліальних та неепітеліальних пухлин слинних залоз, кіст слинних залоз;
- класифікація пухлиноподібних новоутворень фіброзної тканини;
- етіологічні і патогенетичні фактори розвитку пухлиноподібних новоутворень м'язової та жирової тканин;
- класифікація пухлин кровоносних та лімфатичних судин та периферичних нервів щелепно-лицевої ділянки, пухлин та кіст слинних залоз;
- додаткові методи обстеження в діагностиці пухлин кровоносних та лімфатичних судин, периферичних нервів щелепно-лицевої ділянки, пухлин та кіст слинних залоз.

Самостійна робота (11 годин)

Контрольні питання:

- обстеження та лікування пацієнтів з епітеліальними пухлинами та пухлиноподібними новоутвореннями м'яких тканин ЩЛД;
- етіологічні і патогенетичні фактори розвитку пухлин та пухлиноподібних утворень фіброзної тканини;
- обстеження хворого з фібромою, фіброматозом ясен, епулідом;
- обстеження хворого з діагнозом міома та ліпома;
- пухлиноподібні новоутворення м'язової та жирової тканин;
- фактори, які сприяють виникненню пухлин кровоносних і лімфатичних судин та периферичних нервів щелепно-лицевої ділянки, пухлин та кіст слинних залоз;
- нові підходи в діагностиці пухлин кровоносних і лімфатичних судин та периферичних нервів щелепно-лицевої ділянки, пухлин та кіст слинних залоз;
- рентгенологічна картина пухлин кровоносних та лімфатичних судин кісток лицевого скелету та периферичних нервів обличчя, пухлин та кіст слинних залоз;
- дані додаткових методів обстеження при пухлинах кровоносних та лімфатичних судин, периферичних нервів щелепно-лицевої ділянки, пухлин та кіст слинних залоз.

Тема № 4. Біопсія новоутворення, планування операцій, виконання операцій: блокоподібна резекція альвеолярного відростка щелепи, континуїтальна резекція щелепи, резекція щелепи з одночасною ауто - або алопластиком, видалення доброякісних утворень м'яких тканин, проведення склерозуючої терапії і видалення судинних пухлин. Догляд за операційною раною. Складання схем післяопераційного лікування та реабілітації пацієнта.

Практичне заняття (3 години)

Контрольні питання:

- методика проведення біопсії новоутворення ЩЛД;
- техніка блокоподібної резекції альвеолярного відростка щелепи;
- техніка континуїтальної резекції щелепи;
- техніки оперативних видалень доброякісних новоутворень м'яких тканин ЩЛД;
- післяопераційне ведення хворого.

Самостійна робота (12 годин)

Контрольні питання:

- аналіз частоти та етіології злоякісних пухлин щелеп.
- патогенез злоякісних новоутворень щелеп;
- сучасні методи діагностики раку та саркоми щелеп;
- сучасні методи лікування злоякісних новоутворень щелеп;
- план лікування злоякісних пухлин кісток ЩЛД.
- хірургічне лікування злоякісних пухлин кісток лицевого черепа.

Тема № 5. Особливості клінічного перебігу та рентгенологічна картина плеоморфної та мономорфної аденоми. Особливості проявів та хірургічного лікування ретенційних кіст малих слинних залоз, ранул та кіст типу «пісочного годинника». Діагностика, диференційна діагностика пухлин та пухлиноподібних новоутворень слинних залоз. Етіопатогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, методи лікування остеоми, остеоїд-остеоми, остеобластокластоми.

Лекція. Доброякісні та злоякісні пухлини в дітей: класифікація, етіопатогенез, клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика, методи лікування, прогноз (2 години).

Практичне заняття (3 години)

Контрольні питання:

- пухлин м'яких тканин ЩЛД;
- істинні пухлини та пухлиноподібні новоутворення слинних залоз у дітей: етіологія, патогенез;
- клінічна картина істинних пухлин і пухлиноподібних новоутворень слинних залоз у дітей;
- діагностика та диференційна діагностика пухлин і пухлиноподібних новоутворень слинних залоз у дітей; рентгенологічні, морфологічні та цитологічні ознаки, схеми лікування зазначених нозологічних форм
- лікування істинних пухлин і пухлиноподібних новоутворень слинних залоз.

Самостійна робота (10 годин)

Контрольні питання:

- анатомічна будова, топографічна анатомія слинних залоз у дітей різного віку;
- етіологія, патогенез, клініка та лікування істинних пухлин і пухлиноподібних новоутворень слинних залоз у дітей;
- дифдіагностика істинних пухлин і пухлиноподібних новоутворень слинних залоз;
- реабілітація та профілактика виникнення ускладнень при лікуванні істинних пухлин і пухлиноподібних новоутворень слинних залоз.

Тема № 6. Злоякісні пухлини тканин ЩЛД у дітей. Класифікація. Етіологія, патогенез, сучасні методи діагностики. Особливості клінічного перебігу, патогномонічні рентгенологічні ознаки, диференційна діагностика злоякісних пухлин м'яких тканин і щелеп. Паранеопластичний синдром. Первинна верифікація злоякісних пухлин. Види біопсій. Принципи лікування та диспансеризації.

Практичне заняття (4 години)

Контрольні питання:

- лікування та диспансерний нагляд пацієнтів дитячого віку з доброякісними пухлинами м'яких тканин та кісток лицьового скелету;
- лікування злоякісних пухлин ЩЛД у дітей: поєднане, комбіноване та комплексне;
- етіологія та патогенез, клінічні ознаки епітеліальних пухлин та пухлиноподібних новоутворень м'яких тканин ЩЛД у дитячому віці;
- етіологія і патогенез пухлин кровоносних і лімфатичних судин, периферичних нервів щелепно-лицевої ділянки, епітеліальних та неепітеліальних пухлин слинних залоз, кіст слинних залоз у дітей;
- класифікація пухлиноподібних новоутворень фіброзної тканини;
- етіологічні і патогенетичні фактори розвитку пухлиноподібних новоутворень м'язової та жирової тканин у дітей;
- класифікація пухлин кровоносних та лімфатичних судин та периферичних нервів щелепно-лицевої ділянки, пухлин та кіст слинних залоз у дітей;
- додаткові методи обстеження в діагностиці пухлин кровоносних та лімфатичних судин, периферичних нервів щелепно-лицевої ділянки, пухлин та кіст слинних залоз

Самостійна робота (11 годин)

Контрольні питання:

- обстеження та лікування пацієнтів дитячого віку з епітеліальними пухлинами та пухлиноподібними новоутвореннями м'яких тканин ЩЛД;
- етіологічні і патогенетичні фактори розвитку пухлин та пухлиноподібних утворень фіброзної тканини в дітей;
- обстеження дитини з фібромою, фіброматозом ясен, епулідом, міома та ліпома;
- пухлиноподібні новоутворення м'язової та жирової тканин у дітей;

- фактори, які сприяють виникненню пухлин кровоносних і лімфатичних судин та периферичних нервів щелепно-лищевої ділянки, пухлин та кіст слинних залоз у дитячому віці;
- нові підходи в діагностиці пухлин кровоносних і лімфатичних судин та периферичних нервів щелепно-лищевої ділянки, пухлин та кіст слинних залоз в дітей.

Тема № 7. Особливості лікування переломів в період змінного прикусу. Види іммобілізації. Показання до проведення остеосинтезу у дітей. Комбінована та поєднана травма ЩЛД у дітей. Патогномонічні клінічні ознаки травматичних ушкоджень тканин щелепно-лицьової ділянки в дітей. Методи діагностики травм.

Лекція. Травматичні пошкодження зубів у дітей (забій, переломи). Травматичні пошкодження кісток ЩЛД у дітей: переломи верхньої та нижньої щелепи. Статистика, етіологія. Класифікація. Клініка, діагностика, диференційна діагностика, особливості лікування в різному віці та реабілітація таких (2 години)

Практичне заняття (3 години)

Контрольні питання:

- клінічна картина, особливості діагностики та лікування травматичних пошкоджень зубів та альвеолярного відростка, тактика ведення та лікування хворого дитячого віку
- класифікація переломів нижньої щелепи;
- клінічна картина при зламах нижньої щелепи в дітей;
- методи діагностики переломів різної локалізації;
- методи тимчасової іммобілізації при зламах нижньої щелепи.

Самостійна робота (10 годин)

Контрольні питання:

- класифікація травматичних пошкоджень ЩЛД;
- основи проведення іммобілізації кісток ЩЛД;
- визначення показів до госпіталізації дитини;
- принципи пластичної хірургії при зламах нижньої щелепи;
- надання висококваліфікованої допомоги хворим з травмами зубів, альвеолярного відростка, травмою нижньої щелепи;
- методика хірургічної обробки ран при пошкодженні нижньої щелепи;
- клінічна картина, діагностика та лікування вивихів нижньої щелепи.
- обстеження дитини зі зломом нижньої щелепи;

Тема № 8. Вроджені вади розвитку ЩЛД в дітей. Незрошення губи. Короткі вуздечки губ та язика. Малий присінок. Статистика, класифікація, етіологія, причини виникнення. Клініка, діагностика, методи хірургічного лікування. Комплексна реабілітація хворих. Вроджені незрошення піднебіння. Статистика. Класифікація. Етіологія, клініка, діагностика, методи хірургічного лікування. Комплексна реабілітація дітей з незрошеннями піднебіння. Проблеми вигодовування дітей з незрошеннями.

Практичне заняття (2 години)

Контрольні питання:

- класифікація незрощень верхньої губи;
- причини виникнення вроджених вад ЩЛД;
- анатомічні та функціональні порушення у дитини при незрошеннях верхньої губи;
- анатомічні та функціональні порушення у дитини при незрошеннях піднебіння;
- середні терміни хірургічного лікування незрощень твердого та м'якого піднебіння;
- основні принципи найбільш поширених методик ураностафілопластики;
- основні клінічні прояви вроджених вад вуздечок язика та верхньої губи;
- методи лікування вроджених вад вуздечок язика та верхньої губи.

Самостійна робота (10 годин)

Контрольні питання:

- класифікація вроджених вад ЩЛД у дітей;
- статистичні дані вроджених вад ЩЛД у дітей;
- завдання хейлопластики;
- ранні та середні терміни проведення хейлопластики;
- види незрощень піднебіння, їх суть;
- визначення глибини присінку;
- сучасні теорії виникнення вроджених вад розвитку ЩЛД в дітей;

Модуль 3. Дентальна та щелепно-лицева імплантологія. Естетична та відновна хірургія

Тема № 1. Хірургічне лікування м'яких тканин порожнини рота: пластика вуздечок язика та губ, усунення рубцевих тяжів, варіанти відкритої і закритої вестибулопластики. Формування присінку порожнини рота в післяопераційному періоді знімними та незнімними конструкціями.

Практичне заняття (3 години)

Контрольні питання:

- основні клінічні прояви вроджених вад вуздечок язика та верхньої губи;
- методи лікування вроджених вад вуздечок язика та верхньої губи;
- варіанти відкритої і закритої вестибулопластики
- варіанти формування присінку порожнини рота в післяопераційному періоді незнімними конструкціями;
- варіанти формування присінку порожнини рота в післяопераційному періоді знімними конструкціями.

Самостійна робота (12 годин)

Контрольні питання:

- визначення глибини присінку
- варіанти хірургічного способу усунення рубцевих тяжів;
- сучасні погляди на проведення вестибулопластики, новітні методики

Тема № 2. Передпротезна хірургія м'яких тканин порожнини рота. Передпротезна хірургія верхньої та нижньої щелеп. Показання до проведення формування умов для подальшого протезування порожнини рота частково знімними і повними знімними протезами шляхом усунення рубців, поглиблення присінку порожнини рота, френулопластики. Показання до проведення формування правильних контурів альвеолярного відростка, твердого піднебіння, видалення виступів, остеофітів і екзостозів щелеп, створення міжальвеолярної висоти.

Практичне заняття (4 години)

Контрольні питання:

- внутрішньоперегородкова альвеолопластика: показання, техніка проведення.
- операція альвеолопластики: покази, техніка проведення.
- операція видалення екзостозів на верхній та нижній щелепах: покази, техніка проведення
- резекція ділянки альвеолярного відростка верхньої щелепи, альвеолярної частини нижньої щелепи покази, техніка проведення.
- операція видалення екзостозів в ділянці піднебінного валика твердого піднебіння: покази, техніка проведення
- хірургічні втручання при залишенні коренів зубів в альвеолах: покази, техніка проведення
- операція формування високої та широкої альвеолярної дуги: покази, техніка проведення
- операція нарощування нижньої щелепи: покази, техніка проведення
- операція нарощування верхньої щелепи: покази, техніка проведення
- хірургія альвеолярних сегментів: покази, техніка проведення
- операція зменшення нерівності слизової оболонки й окістя, що вкриває альвеолярний паросток верхньої щелепи і альвеолярну частину нижньої щелепи: покази, техніка проведення
- висічення вуздечки губи (френектомія губи), усунення рубцевих м'язових тяжів присінку рота: покази, техніка проведення
- пластика присінку порожнини рота з використанням трансплантатів: покази, техніка проведення
- переміщення нижньоальвеолярного нерва: покази, техніка проведення

Самостійна робота (11 годин)

Контрольні питання:

- зменшення та корекція нерівної поверхні кістки альвеолярного відростка верхньої щелепи, альвеолярної частини нижньої щелепи: покази, техніка проведення;
- зменшення та видалення щелепно-під'язикової лінії: покази, техніка проведення;
- операція зменшення підборідного горбка і підборідного виступу: покази, техніка проведення;
- видалення нижньощелепного валика: покази, техніка проведення;
- зменшення тканин ретромолярної ділянки: покази, техніка проведення;
- видалення надлишку м'якої тканини в дистальному відділі піднебіння: покази, техніка проведення;
- видалення надлишку м'яких тканин альвеолярної дуги: покази, техніка проведення;
- видалення надлишку запально-зміненої тканини: покази, техніка проведення;
- операції при скороченій вуздечці язика: покази, техніка проведення;

Тема № 3. Методики створення адекватних умов для постановки внутрішньокісткової частини імплантату шляхом синус-ліфтингу та аугментації. Імплантаційні матеріали, інструментарій та обладнання для методик збільшення альвеолярної висоти

Практичне заняття (3 години)

Контрольні питання:

- топографо-анатомічна будова верхньої щелепи;
- топографія верхньощелепної пазухи;
- показання та протипоказання до проведення синус-ліфтингу;
- методи проведення синус-ліфтингу, можливі ускладнення;

Самостійна робота (12 годин)

Контрольні питання:

- оцінка загального стану хворого, проведення зовнішньоротового та внутрішньоротового обстеження ЩЛД
- інтерпретація даних променевого дослідження;
- узагальнення даних, встановлення клінічного діагнозу;
- прогноз ймовірних ускладнень та визначення шляхів їх усунення.

Тема № 4. Підготовка пацієнта до операції: професійна гігієна, планування операції дентальної імплантації. Асистенція та самостійне виконання хірургічного етапу дентальної імплантації, встановлення формувача ясенної манжетки, головки імплантату, післяопераційне ведення рани. Лікування періімплантиту.

Лекція. Класифікація дентальних імплантатів, концепція остеінтеграції, показання до застосування, планування лікування, передопераційна підготовка. Методики постановки дентальних імплантатів залежно від виду імплантату, інструментарій та обладнання для хірургічного етапу. Помилки планування та виконання хірургічного етапу дентальної імплантації, можливі ускладнення (2 години).

Практичне заняття (4 години)

Контрольні питання:

- обстеження пацієнта в клініці дентальної імплантології, призначення методів рентгенологічного обстеження;
- визначення типу адентії у хворого за результатами об'єктивного обстеження;
- підбір форми, конструкції, розміру та кількості імплантатів при різних видах адентій;
- проведення передопераційної підготовки пацієнта до операції;
- види імплантатів для заміщення одиночних, включених та кінцевих дефектах зубних рядів повній адентії;
- визначення необхідної кількості імплантатів при повній адентії;

Самостійна робота (9 годин)

Контрольні питання:

- типи архітектоніки щелеп;
- принципи планування імплантації;
- методи рентгенологічного обстеження в клініці дентальної імплантології;
- критерії планування лікування в клініці дентальної імплантології при повній адентії щелеп;
- вирішення проблем імплантації при несприятливих анатомо-топографічних умовах;
- проведення підготовки пацієнта до операції;
- умови для проведення імплантації, обладнання та розхідні матеріали;
- тактику ведення хворого в післяопераційному періоді;
- асистенція під час проведення одно- та двоетапної операції імплантації;
- ведення хворого в післяопераційному періоді.

Тема № 5. Пластика місцевими тканинами. Варіанти пластики місцевими тканинами: зближення країв рани, пластика за Шимановским, трикутними клаптями за Лімбергом, можливості заміщення дефектів за допомогою клаптя на ніжці: на одній ніжці, перекидна, подвоєний, артеріалізований, показання та проти показання для заміщення дефектів за допомогою Філатовського стебла, методики формування клаптів, етапи переміщення, терміни лікування. Порівняльна характеристика.

Лекція. Класифікація вроджених і набутих дефектів ЩЛД, етіологія, епідеміологія, планування відновного лікування, визначення термінів лікування, можливості анестезіологічного забезпечення. Передопераційна підготовка пацієнтів до лікування (2 години).

Практичне заняття (4 години).

Контрольні питання:

- класифікація пластичних операцій, принципи пластики місцевими тканинами, показання та протипоказання до проведення пластичної операції;
- класифікація та методи лікування дефектів і деформацій губ, щік, носа, підборіддя;

- шкірна пластика: класифікація способів шкірної пластики;
- вільна пластика шкірою та слизовою оболонкою: покази, техніка.
- закриття вільним клаптем дефектів шкіри і слизової оболонки;
- поняття філатовського стебла та показання до його застосування, методи формування, тренування та здійснення міграції стебла.

Самостійна робота (9 годин)

Контрольні питання:

- обстеження хворого з дефектом щелепно-лищевої ділянки, встановлення діагнозу, складання плану лікування;
- визначення показів до пластичної операції;
- варіанти пластичних операцій місцевими тканинами.

Тема № 6. Операції заміщення дефектів за допомогою пластики місцевими тканинами: наближення країв рани, пластика за Шимановским, трикутними клаптями за Лімбергом, можливості заміщення дефектів за допомогою клаптя на ніжці: на одній ніжці, мостоподібна, перекидна, подвоєна, артеріалізована. Післяопераційне ведення рани.

Практичне заняття (3 години)

Контрольні питання:

- класифікація пластичних операцій, принципи пластики місцевими тканинами, показання та протипоказання до проведення пластичної операції;
- класифікація та методи лікування дефектів і деформацій губ, щік, носа, підборіддя;
- шкірна пластика: класифікація способів шкірної пластики;
- вільна пластика шкірою та слизовою оболонкою: покази, техніка.
- закриття вільним клаптем дефектів шкіри і слизової оболонки;

Самостійна робота (12 годин)

Контрольні питання:

- обстеження хворого з дефектом щелепно-лищевої ділянки, встановлення діагнозу;
- схема лікування хворого з дефектом щелепно-лищевої ділянки;
- визначення показів до пластичної операції;
- техніки проведення операції заміщення дефектів за допомогою пластики місцевими тканинами.

Тема № 7. Класифікація деформацій нижньої та верхньої щелеп, етіологія, клінічна симптоматика, можливості спеціальних та додаткових методів обстеження, методики операцій на різних відділах нижньої та верхньої щелеп, ускладнення, профілактика ускладнень, помилки оперативного лікування, ранні та пізні ускладнення проведених операцій.

Практичне заняття (4 години)

Контрольні питання:

- клінічні симптоми вроджених і набутих деформацій нижньої щелепи.
- клінічні симптоми вроджених і набутих деформацій верхньої щелепи
- покази до хірургічних і/або комбінованих методів лікування хворих з різними деформаціями нижньої щелепи;
- покази до хірургічних і/або комбінованих методів лікування хворих з різними деформаціями верхньої щелепи
- додаткові методів обстеження хворого з деформаціями нижньої (верхньої) щелепи.
- класифікація дефектів кісток лицевого черепа, клініка та діагностика дефектів.
- класифікація методів лікування дефектів кісток лицевого черепа
- поняття дистакційно-компресійного остеосинтезу та його види, техніки хірургічних маніпуляцій
- оперативні втручання, спрямовані на підготовку порожнини рота до ортопедичного лікування.
- медикаментозна терапія, яка застосовується у післяопераційному періоді.
- операції усунення деформацій верхньої (нижньої щелепи): покази, техніка проведення, можливі ускладнення, прогноз, ведення хворого в післяопераційному періоді

Самостійна робота (11 годин)

Контрольні питання:

- етіологічні чинники, що визначають розвиток деформацій нижньої (верхньої) щелепи.
- патогенетичні особливості розвитку деформацій нижньої (верхньої) щелепи.
- класифікація деформації нижньої (верхньої) щелепи по етіологічних і клінічних ознаках.
- клінічне обстеження пацієнта із деформаціями ЩЛД.
- діагностика пошкодження за допомогою рентгенологічних методів обстеження.
- тактика лікування хворих з дефектом кісток лицевого черепа.
- методику клінічного обстеження хворих з дефектами кісток лицевого черепа.
- можливі ускладнення оперативних втручань.

Тема № 8. Медична реабілітація хворих з вродженими та набутими дефектами і деформаціями обличчя в амбулаторних і стаціонарних умовах, виготовлення зубних та щелепно-лицевих протезів.

Практичне заняття (3 години)

Контрольні питання:

- ендопротезування обличчя: методика моделювання ендопротезів, клінічне застосування імплантатів;
- операція усунення деформації лобно-носо-орбітальної ділянки: показання, техніка.
- операція усунення деформації вилицево-орбітальної ділянки;
- операція усунення деформації носа, вушної раковини;
- деформації після запальних захворювань: метод хірургічного лікування;
- операція усунення деформації носо-верхньощелепного комплексу;
- операція усунення деформації нижньої щелепи;
- ектопротез: показання, функції, етапи виготовлення, фіксація.

Самостійна робота (10 годин)

Контрольні питання:

- будова лицевого черепа, особливості іннервації та кровопостачання прилеглих анатомічних утворень;
- застосування додаткових методів обстеження у діагностиці дефектів ЩЛД;
- визначення понять “трансплантат”, “імплантат”, “комбінований трансплантат”, брешкокістка”.
- характеристика основних видів трансплантатів;
- особливості реакції кісткової тканини на введення трансплантату;
- види перебудови трансплантатів
- переваги та недоліки при використанні авто-, аллогенних, комбінованих трансплантатів, брешкокістки.
- Головний комплекс гістосумісності, РТПШ та РГПТ.
- основні методи попередження відторгнення трансплантатів.
- біологічні засади та методи трансплантації кісткових, хрящових тканин.
- види штучних матеріалів, які використовують для заміщення кісткової тканини
- переваги та недоліки при використанні штучних конструкцій

Методи навчання та контролю

Видами навчальних занять з дисципліни «Хірургічна стоматологія» є: лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувачів (аспірантів).

Методи контролю знань та вмій аспірантів здійснюються відповідно до Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів Буковинського державного медичного університету в умовах впровадження Європейської кредитно- трансферної системи організації навчального процесу (схвалена на засіданні Вченої Ради БДМУ 29 травня 2014 року, протокол № 9).

Форма контролю успішності навчання: залік.

Залік - це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні (за шкалою ЗВО) засвоєння аспірантом навчального матеріалу виключно на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних заняттях. Залік з дисципліни проводиться після закінчення кожного з семестрів курсу з дисципліни «Хірургічна стоматологія».

Оцінка з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах), що виставляються на кожному навчальному занятті за відповідною темою та кількістю балів.

Максимальна кількість балів, яку може набрати аспірант при вивченні навчальної дисципліни за поточну навчальну діяльність - 192 бали.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми аспіранту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної навчальної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми. Аспірант повинен отримати оцінку з кожної теми.

Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у Модулях

Назва модуля	Кількість тем	Конвертація у бали традиційних оцінок				Мінім. к-сть балів
		«5»	«4»	«3»	«2»	
Модуль 1. Запальні процеси та травми ЩЛД	8	8	6	5	0	40
	Всього	64	48	40	0	
Модуль 2. Онкостоматологія дорослого та дитячого віку. Дитяча хірургічна стоматологія	8	8	6	5	0	40
	Всього	64	48	40	0	
Модуль 3. Дентальна та щелепно-лицьова імплантологія. Естетична та відновлювальна хірургія	8	8	6	5	0	40
	Всього	64	48	40	0	
Разом	40	192	144	120	0	120

Результати складання заліків оцінюються за двобальною шкалою: «зараховано», «не зараховано». На останньому тематичному навчальному занятті з дисципліни після закінчення теми заняття, викладач навчальної групи оголошує суму балів, яку кожен набрав за результатами поточного контролю. Аспірант отримує оцінку «зараховано», якщо він виконав всі види робіт, передбачені робочою навчальною програмою з дисципліни, відвідав всі навчальні заняття - лекції, практичні, визначені тематичним планом з дисципліни (при наявності пропусків - своєчасно їх відпрацював), набрав загальну кількість балів при вивченні навчальної дисципліни не меншу, ніж 120. Аспірант отримує оцінку «не зараховано» якщо має невідпрацьовані пропуски навчальних занять (практичних та лекцій) і кількість балів за поточний контроль менша ніж мінімальна.

Бали з дисципліни конвертуються у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями як наведено у таблиці.

Рекомендована література

Основна

1. Щелепно-лицева хірургія: підручник. / О.О. Тимофеев.-3-є вид., переробл. та доповн. - Київ: ВСВ «Медицина», 2022.-792 с.+48 кольор. вкл.
2. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія дитячого віку: підручник / Л.М. Яковенко, В.Г. Черкасов, І.Л. Чехова та ін.-2-е вид., перебл. і доповн.-К.: ВСВ «Медицина», 2022.-496 с.
3. Нідзельський М.Я. Організація стоматологічної допомоги у військових частинах Міністерства оборони України / М.Я.Нідзельський, О.А., Н.В.Цветкова //Полтава, 2019.-108 с.
4. Основа хірургічної операції - накладання швів: навчальний посібник / В.В. Скиба, В.Ф. Рибальченко, О.В. Іванько, Ю.Л. Кучин, Р.М. Борис; за ред. В.В. Скиба, В.Ф. Рибальченко, О.В. Іванько. - Київ : Сталь, 2020. 268 с.: іл.
5. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія дитячого віку: підручник / Л.М. Яковенко, В.Г. Черкасов, І.Л. Чехова та ін. - 2-е вид., переробл. та доповн. – К.: ВСВ «Медицина», 2022. - 496 с., кольор. вид.
6. Півторак В.І. Короткий курс клінічної анатомії та оперативної хірургії: навчальний посібник. / В.І. Півторак, О.Б. Кобзар, Ю.Г. Шевчук. - Вінниця: Нова Книга; 2019.-224 с.
7. Клінічна онкологія: посібник Бетедзи: пер. 5-го англ. вид. / Національний інститут раку, м. Бетедза, США; за ред.. Джейма Абрагама, Джеймса Л. Галлі; наук. ред. Пер. Ігор Галайчук. - К.: ВСВ «Медицина», 2021. - xviii, 926 с., кольор. вид.
8. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія дитячого віку: підручник / Л.М. Яковенко, В.Г. Черкасов, І.Л. Чехова та ін. - 2-е вид., переробл. та доповн. – К.: ВСВ «Медицина», 2022. - 496 с., кольор. вид.
9. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога: підручник / І.С. Зозуля, А.О. Волосовець, О.Г. Шекера та ін. — 5-е вид., перебл. і доповн.-К.: ВСВ «Медицина», 2023.-560 с.
- 10.Онкологія: підручник / Г.В. Бондар, А.І. Шевченко, І.Й. Галайчук, Ю.В. Думанський та ін.; за ред. акад. В. Бондаря, проф. А.І. Шевченка, проф. І.Й. Галайчука - 2-е вид., переробл. та доповн. – К.: ВСВ «Медицина», 2019.520 с.
11. Військова стоматологія: підручник/А.М.Лихота, В.В.Коваленко.-К.: УВМА, АграрМедіаГруп, 2016.-284 с.
12. Новоутворення щелепно-лицьової ділянки/Н.Б. Кузник, С.В. Ткачик.-Чернівці: БДМУ, 2023-243 с.

Допоміжна

1. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія: підручник; У 2 т.-Т 1 /В.О. Маланчук, О.С. Воловар, І.Ю. Гарляускяйте та ін.-К.: Логос, 2011. Т1. 627 с. + 16 ст. кольор. вкл.
2. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія: підручник; У 2 т.-Т. 2/ Маланчук В.О., Логвіненко І.П., Маланчук Т.О. та ін. - К.: ЛОГОС, 2011-606 с.
3. Харьков Л.В., Яковенко Л.Н., Чехова І.Л. Хірургічна стоматологія дитячого віку. - К.: «Книга плюс», 2003.- 480 с.
4. Ускладнення травматичних пошкоджень щелепно-лицьової області: [навч.-метод. посіб. Для студ. стомат. факульт. Вищих мед. навч. закладів IV рівнів акредитації та інтернів-стоматологів] / О.В. Рибалов, В.Д. Ахмеров.-Полтава:ТОВ «Фірма «Техсервіс»», 2011.-169 с.
5. Ломницький І. Я. Алгоритми практичних навичок з хірургічної стоматології/ І.Я.Ломницький, А.В.Нетлюх, О.Я.Мокрик.-Львів: «ГалДент», 2011.-152 с.
6. Півторак В.І. Короткий курс клінічної анатомії та оперативної хірургії: навчальний посібник. / В.І. Півторак, О.Б. Кобзар, Ю.Г. Шевчук. - Вінниця: Нова Книга; 2019. 224 с.
7. Алгоритми виконання практичних навичок з хірургічної стоматології: навч.-метод. посіб. для студентів стомат. ф-тів ВНЗ МОЗ України / Я. П. Нагірний [та ін.]. - Тернопіль: ТДМУ: Укрмедкнига, 2017. - 102 с.: іл.
8. Lalla RV, Brennan MT, Schubert MM. Oral complications of cancer therapy. *Pharmacology and Therapeutics for Dentistry*. 2011; (6):97-98.
9. Москаленко В. Ф., Рошчін Г. Г., Нацюк М. В. та ін. Стандарти надання невідкладної медичної допомоги на догоспітальному етапі за протоколами. В кн.: Проблеми військової охорони здоров'я. Київ, 2005, с. 293-2978.
10. Оперативна хірургія і топографічна анатомія голови та шиї: підручник. / В.І. Півторак, О.М. Проніна, Ю.М. Вовк та ін.; за ред. Професорів: В.І. Півторака, О.М. Проніної. - Вінниця: Нова Книга; 2016. 312 с.
11. Дитяча хірургічна стоматологія. Амбулаторний прийом: навч.посіб. для студ. та лікарів-інтернів /П.І.Ткаченко, С.О.Білоконь, О.В.Гуржій та ін.-Полтава, АСМІ, 2011.-102 с.
12. Невідкладні стани у стоматологічній практиці: [навч. посібник для лікарів-інтернів і лікарів-курсантів закл. (факульт.) післядипломної освіти] / І.М. Скрипник, П.М. Скрипников, Л.Я. Богашова, О.Ф. Гопко.-К.: ВСВ Медицина, 2013.-224с.
13. Оперативна хірургія і топографічна анатомія голови та шиї: підручник. / В.І. Півторак, О.М. Проніна, Ю.М. Вовк та ін.; за ред. Професорів: В.І. Півторака, О.М. Проніної. - Вінниця: Нова Книга; 2016. 312 с.
13. Міжнародна анатомічна номенклатура / За редакцією І.І.Бобрика, В.Г.Ковешнікова. - К.: Здоров'я, 2001. - 328 с.
14. Травматологія щелепно-лицьової ділянки / Н.Б. Кузник, Н.М. Хомич, М.П. Митченко.-Чернівці: БДМУ, 2017. 164 с.
15. Faris Fočo and Amila Brkić. *Vascular Anomalies of the Maxillofacial Region: Diagnosis and Management*. Publisher; 2013:303-23
16. Mohammad Hosein Kalantar Motamedi. *A Textbook of Advanced Oral and Maxillofacial Surgery*; Publisher; 2013:129-87.
17. H.S. Kang et al. *Oncologic Imaging Bone Tumors*. Springer Science+Business Media Singapore; 2017:21-4
18. Neelima Anil Malik et al. *Textbook of Oral and Maxillofacial Surgery*. (2nd edition). Jaypee Brothers Medical Publishers (P) Ltd;2008:439-672
19. Joaquín J. García. *Atlas of Salivary Gland Pathology*. Springer International Publishing AG, part of Springer Nature;2019.209 p.
20. J.D. Langdon. *Oral and Maxillofacial Surgery* (2nd edition). Elsevier.2007:127-144.
21. EI-Naggar AK., Chan J.K.C., G randis J.R., Takata T., Slootweg P. J. (Eds): *WHO Classification of Head and Neck Tumours* (4th edition). IA RC: Lyon. 2017.347 p.
22. Swerdlow SH, Campo E, Harris NL, Jaffe ES, Pileri SA, Stein H, Thiele J (Eds): *WHO Classification of Tumours of Haematopoietic and Lymphoid Tissues* (4th edition). IARC: Lyon 2017.585p.
23. Elder DE, Massi D, Scolyer RA, Willemze R (Eds): *WHO Classification of Skin Tumours* (4th edition). IA RC: Lyon 2018.500 p.
24. Neville BW. et al., *Color Atlas of Oral and Maxillofacial Diseases*. Elsevier. 2019.534 p.
25. Neville BW. et al., *Oral and Maxillofacial Pathology*, (4th edition) Elsevier. 2016.878 p.
26. Pogrel A, Kahnberg K, Andersso L. *Essentials of Oral and Maxillofacial Surgery*. Wiley; 2014. Available from: <https://download.e-bookshelf.de/download/0002/2978/03/L-G-0002297803-0003136470.pdf>

27.J. Pedlar, J.W. Frame. Oral and maxillofacial surgery. An objective-based textbook.-2nd edition. Churchill Livingstone Elsevier, 2007. Available from: https://chirurgieomfio.usmf.md/wp-content/blogs.dir/109/files/sites/109/2017/09/Oral_and_Maxillofacial_Surgery_E-Book.pdf

28.Peter J. Taub, Pravin K. Patel, Steven R. Buchman, Mimis N. Cohen. Ferraro's Fundamentals of Maxillofacial Surgery. Springer; 2014. Available from: <https://stomat.bsmu.edu.ua/scientific-literature>.

29.Geeti Vajdi Mitra. Illustrated Manual of Oral and Maxillofacial Surgery. Jaypee Brothers Medical Publishers; 1st edition (1 Nov. 2009). Available from: <https://stomat.bsmu.edu.ua/scientific-literature>.

30.Dunphy, L. Maxillofacial trauma and esthetic facial reconstruction, 2nd edition. Br Dent J 212, 568 (2012). Available from: <https://doi.org/10.1038/sj.bdj.2012.518>

31.Saini, P. Oral and maxillofacial trauma, 4th edition. Br Dent J 214, 480 (2013). <https://doi.org/10.1038/sj.bdj.2013.480>

32.Yoshida T, Masaki C, Komai H, Misumi S, Mukaibo T, Kondo Y, Nakamoto T, Hosokawa R. Changes in oral health-related quality of life during implant treatment in partially edentulous patients: a prospective study. J Prosthodont Res. 2016; 258–264.

33.Walia K, Belldi SA, Kulkarni P, Darak P, Swamy S. A comparative and a qualitative analysis of patient's motivations, expectations and satisfaction with dental implants. J Clin Diagn Res. 2016;10 (4):23–26.

34.Ayoub F, Fares Y, Fares J. The psychological attitude of patients toward health practitioners in Lebanon. N Am Med Sci. 2015 Oct;7 (10):452–458.

35.Schneider A, Andrade J, Tanja-Dijkstra K, White M, Moles Dr. The psychological cycle behind dental appointment attendance: a cross-sectional study of experiences, anticipations, and behavioral intentions. Community Dental Oral Epidemiol. 2016 ug; 44 (4):364–370.

36.Петруска Малгожата, Петруски Ян. Пародонтально-имплантологическая хирургия. Перевод с польск.- Львов: ГалДент, 2002. - 253с., 700 илл.

37.Кононенко Ю.Г. М.М. Рожко, Г.П. Рузін. Місцеве знеболання в амбулаторній стоматології: Посібник для студ. стомат. фак-тів, інтернів, лікарів-стоматологів / Івано-Франківськ: Івано-Франківська держ. мед. академія, 2000.-207 с.

Інтернет ресурси

1. <https://moz.gov.ua/> - МОЗ України

2. <http://mon.gov.ua/> - МОН України

3. <http://www.who.int/> - Всесвітня організація охорони здоров'я

4. <https://library.gov.ua/> - Національна наукова медична бібліотека України

5. <http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського

6. <https://nlu.org.ua> – Національна бібліотека ім. Я. Мудрого

7. <https://www.scopus.com/> - бібліографічна та реферативна база даних наукової літератури

8. <http://webofscience.com/> - платформа Web of Science

9. <http://www.sciencedirect.com/> - бібліографічно-реферативна та повнотекстова база наукового

видавництва Elsevir

10.<http://opendoar.org/> - пошук достовірної наукової інформації у відкритих репозитаріях у всьому світі, який підтримується службою SHERPA Університету Ноттінгема

11.<https://www.research4life.org/> - академічний і професійний контент для країн, що розвиваються

12.<http://worldwidescience.org/> - глобальна наукова пошукова система

13.<https://www.wdl.org/en/> - Світова Цифрова Бібліотека

14.<http://www.wileyopenaccess.com/> - наукове видавництво John Wiley & Sons, Inc.

15.<http://www.morphology.dp.ua> – науково-практичний журнал «Актуальні проблеми сучасної медицини».

16.<https://medpers.dmu.edu.ua/uk/> - науковий журнал ДДМУ «Медичні перспективи».

17.<http://pat.zsmu.edu.ua/index> - науково-практичний журнал «Патологія».

18.<https://art-of-medicine.ifnmu.edu.ua/index.php/aom> - науково-практичний журнал «Art of medicine».

19.<https://visnyk-umsa.com.ua/> - науково-практичний журнал «Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії».

20.<https://ifnmujournal.com> - науково-практичний журнал «Архів клінічної медицини».

21.<https://reports-vnmedical.com.ua/> - науково-практичний журнал «Вісник Вінницького національного медичного університету».

22.<https://vpbm.com.ua/ua/> - науково-практичний журнал «Вісник проблем біології і медицини»

23.<http://www.visnyk.od.ua/> - науково-практичний журнал «Вісник стоматології»

24.<https://jicindex.com> - науково-практичний журнал «Галицький лікарський вісник»

25.<https://ecm.knmu.edu.ua/> - науково-практичний журнал «Експериментальна і клінічна медицина»

26.<https://liksprava.com/> - науково-практичний журнал «Лікарська справа»

27.<https://ojs.tdmu.edu.ua> - науково-практичний журнал «Клінічна стоматологія»

28. <https://lkv.biz/uk/> - науково-практичний журнал «Львівський клінічний вісник»
29. <https://msz.knmu.edu.ua/> - науково-практичний журнал «Медицина сьогодні і завтра»
30. <https://nmuofficial.com/> - науково-практичний журнал «Медична наука України»
31. <https://morphology.dmu.edu.ua/> - науково-практичний журнал «Морфологія»
32. <http://journal.odmu.edu.ua/> - науково-практичний журнал «Одеський медичний журнал»
33. <https://www.dentalexpert.com.ua/> - науково-практичний журнал «Сучасна стоматологія»
34. <https://med.sumdu.edu.ua/> - науково-практичний журнал «Східноукраїнський медичний журнал»
35. <https://ujmm.org.ua/> - науково-практичний журнал «Український журнал військової медицини»
36. <https://mmj.nmuofficial.com/> - науково-практичний журнал «Український науково-медичний молодіжний журнал»
37. <https://www.pdmu.edu.ua/> - науково-практичний журнал «Український стоматологічний альманах»
38. <https://inter.knmu.edu.ua/> - науково-практичний журнал «Inter Collegas»